

Jak se kdysi studovalo na fotografa (III.)

Dnes se při exkurzi do dřívější výuky fotografickému řemeslu podíváme do místnosti, kde se fotografie dokončují – do retušárny, kde jsme si přinesli vyprané fotografie. Zde je usušíme či vyleštíme, ořežeme a vyretušujeme.

RETUŠOVÁNÍ = OPRAVA

Co je to retušování a co to obnášelo? Retušování (z francouzského slova la retouche = drobná oprava) je oprava chyb na negativu nebo pozitivu. Provádí se chemicky nebo mechanicky. Postupy a pomůcky jsou: zeslabování, broušení, škrabání nožem, zakrývání barvou, čárkování a tečkování tužkou, štětcem a barvou.

Negativ se před započítím práce musel opatřit tenkou vrstvičkou speciálního laku – tzv. matoleinu (směsi kalafuny a terpentýnu). To proto, aby tuha retušerovy tužky

k želatinové emulzi přilnula. K retuši negativu i pozitivu sloužilo jednoduché stolní sklápěcí zařízení se zrcadlem a opálovou skleněnou deskou.

Při retuši negativu se do zadní části umístila stolní lampa a žárovka prosvětlovala negativ, retušér si přes hlavu a stolek přehodil černou plachtu, aby ho nerušilo okolní světlo (a jak se pod tím dobře odpočívalo, jen nesměl přijít mistr...).

Při retuši papírové fotografie se fotka lampou osvětlovala zepředu. Pozitiv se retušoval štětcem a barvou, která byla rozetřena na skleněné destičce. Barvy nejedovaté akvarelové, neboť štěteček z kuních chlupů se nejprve olíznul a následně se nabralo potřebné množství a odstín barvy.

Matné fotopapíry se retušovaly také tužkami různých tvrdostí a speciální, velmi měkkou tužkou zvanou „Negro“. Tužky jsme si během

OBR.: retušovací pomůcky: nože, štětce, barvy na opálovém sklíčku a „NEGRO“ tužka.

práce přibrušovali na smirkovém papíru. Tuha musela být jako jehla a špička měla délku asi 3 cm.

Před retuší se ještě zhotovil zkušební obraz, podle kterého se retušovaly chyby negativu. I po kvalitní negativní retuši se následně musel opravit i pozitiv – hlavně bílé a černé tečky nebo čárky a skvrny.

Ty vznikaly během zpracování od prachu při zvětšování a bublinek ve vývojce. Je tu jistá analogie s digitální fotografií, kde se také, ale již v počítači odstraňují skvrny od prachu na snímacím čipu.

RETUŠ VYŽADOVALA NADÁNÍ A TAKÉ CIT

Retuš vyžadovala nadání a cit pro kresbu a také, hlavně pro méně trpělivé povahy, nebyla vůbec jednoduchá.

Jak se píše ve spisku z roku 1917 – Co má vědět fotograf začátečník: „Retuš obličejů a podobizen spočívá ve zmírnění vrásek a ostrých rysů pod očima, na čele a podobně, pak v odstranění vad pleti, jako jsou na př. pihy; činíme tak tužkou jemně přišpičatělou, kladouce jemné tečky nebo čárky těsně jednu vedle druhé. Lépe jest tuto retuš svěřiti odborníkovi retušerovi, neboť bez velkého cviku nedocílíme slušných výsledků.“ V „retušárně“ také celý den tiše

předla bubnová leštička a vydávala specifické lupání. To jak postupně odskakovaly vyleštěné fotografie.

Leštilo se i takzvaně „za studena“ na skleněných deskách. Matné papíry větších formátů se naopak neleštily, ale sušily napínáním. Jednoduše se přilepily papírovou navlhčenou páskou na tabulku skla a po uschnutí se od-

„Retuš obličejů spočívá ve zmírnění vrásek a ostrých rysů pod očima, na čele a podobně, pak v odstranění vad pleti, jako jsou např. pihy; činíme tak tužkou jemně přišpičatělou, kladouce jemné tečky nebo čárky těsně jednu vedle druhé. Lépe jest tuto retuš svěřiti odborníkovi.“

řízly. Sušení a ořezávání fotografií bylo každodenní činností v této místnosti.

Seriál o výuce na fotografa přišťe uzavřeme posledním dílem o fotografování architektury velkoformátovým aparátem značky Magnola a fotoreportáží z brněnských ulic.

Milan Ošťádal, fotograf, Muzeum regionu Valašsko

OBR.: retušovací pult, počátek 20. století. Foto: archiv Muzea regionu Valašsko

